

Nr 26.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag.

Genom en den 26 januari 1951 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 35, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705)
om aktiebolag.

Härigenom förordnas, att i lagen den 14 september 1944 om aktiebolag skall införas en ny paragraf, betecknad 173 a §, av nedan angiven lydelse.

173 a §.

Har rörande aktiebolag under de tio sista åren icke inkommit vare sig någon anmälan till registret eller någon redovisningshandling eller revisionsberättelse och föreligger anledning till antagande att bolaget upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten genom skrivelse till bolaget eller på annat lämpligt sätt förhöra sig, huruvida bolaget äger bestånd. Vinnnes ej upplysning, att bolaget fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genom kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom den ort, där bolagets styrelse skall hava sitt säte, anmana bolaget att inom sex månader från det offentliggörande som sist skedde låta sig avhöra. Om ej före fristens utlopp upplysning erhålles att bolaget består, skall det anses upplöst och avföras ur registret.

Föreligga tillförlitliga upplysningar därom att bolaget upphört med sin verksamhet och icke ämnar återupptaga densamma, må registreringsmyndigheten utan att iakttaga föreskrifterna i första stycket andra punkten genast förklara att bolaget skall anses upplöst och avföra det ur registret.

Uppkommer i fråga om bolag, som avförts ur registret enligt första eller andra stycket, behov av likvidationsåtgärd, skall på ansökan av den vars rätt därav beröres en eller flera likvidatorer förordnas av rätten; och skall därefter vad ovan är stadgat om likvidations verkställande äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

I fråga om de skäl som anförts till stöd för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt 188 § aktiebolagslagen skall patent- och registreringsverket eller den myndighet som Konungen kan komma att bestämma vara registreringsmyndighet för aktiebolag. Hos registreringsmyndigheten skall föras aktiebolagsregister för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt lagen skola för registrering anmälas eller vilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrivet.

Aktiebolag kan enligt aktiebolagslagen upplösas genom likvidation eller genom konkurs, efter vilken överskott icke finnes. Vidare skall i visst fall aktiebolag anses upplöst sedan bolaget genom fusion uppgått i annat bolag. I samband med upplösningen skola vissa registreringsåtgärder vidtagas.

Patent- och registreringsverket har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1950 hemställt om sådant tillägg till lagen om aktiebolag att möjlighet beredes att på ett enkelt sätt ur aktiebolagsregistret avföra bolag, som sedan åtskillig tid icke låtit sig avhöra.

Över framställningen ha efter remiss utlåtanden avgivits av kommerskollegium och Sveriges advokatsamfunds styrelse. Kommerskollegium har berett samtliga handelskamrar i riket ävensom Sveriges industriförbund och Sveriges grossistförbund tillfälle att yttra sig i ärendet och yttranden ha till kollegiet inkommit från samtliga dessa organisationer utom handelskamrarna i Visby och Borås.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har i propositionen framhållit, att gällande aktiebolagslag i 143 och 144 §§ innehåller bestämmelser, som giva registreringsmyndigheten rätt och skyldighet att vidtaga åtgärder som kunna leda till en upplösning i formellt hänseende av aktiebolag vilka i realiteten upphört att existera. Departementschefen har härefter anfört.

»Enligt dessa stadganden skall registreringsmyndigheten göra anmälan till rätten, som efter kallelseförfarande har att under vissa förutsättningar förordna, att bolaget skall träda i likvidation. Emellertid torde hinder av formell art stundom uppkomma mot att rätten meddelar beslut om bolagets trädande i likvidation. Därjämte kan, om bolaget måste antagas helt sakna tillgångar, svårighet föreligga att finna någon som är villig åtaga sig uppdraget såsom likvidator. De här åsyftade bestämmelserna utgöra sålunda ingen fullgod garanti för att bolag, som faktiskt upphört att existera, komma att avföras ur aktiebolagsregistret. Härtill kommer, att förfarandet måste betecknas såsom tämligen invecklat och tungrott.

De tidigare aktiebolagslagarna innehöllo icke några motsvarande regler om rätt och skyldighet för registreringsmyndigheten att taga initiativ till formell upplösning av bolag, beträffande vilka anledning finnes till antagande att de i realiteten upphört att existera. Ett betydande antal dylika äldre aktiebolag redovisas därför fortfarande i aktiebolagsregistret. Antalet torde uppgå till ett eller annat tusental.

I likhet med vad första lagutskottet uttalat i det utlåtande, som ligger till grund för riksdagens skrivelse den 22 april 1950, nr 124, med hemställan om översyn av aktiebolagslagen, finner jag det önskvärt att skapa en enkel och effektiv form, genom vilken bolag som upphört med sin verksamhet kunna avföras ur aktiebolagsregistret. Patent- och registreringsverket har föreslagit den lösningen, att i aktiebolagslagen skulle införas en bestämmelse av innehåll att bolag, varom nu är fråga, skulle efter visst kungörelseförfarande avföras ur aktiebolagsregistret. Förslaget har i princip tillstyrkts av samtliga remissinstanser. Även jag ansluter mig till förslagets grundtanke och förordar alltså ett stadgande av den huvudsakliga innebörd, som verket föreslagit.

Verkets förslag bygger på de föreskrifter i motsvarande syfte, som upptagits i ett den 12 april 1949 framlagt betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar. I det förslag till lag om ekonomiska föreningar, som utarbetats på grundval av betänkandet och som den 29 september 1950 remitterats till lagrådet, återfinnas i 74 § och 92 § andra stycket dessa föreskrifter med två jämkningar. Den ena jämkningen innebär, att länsstyrelsen — som är registreringsmyndighet för ekonomiska föreningar — skall, utan att kungörelseförfarande föregått, äga förklara en förening upplöst och avföra den ur registret, såframt tillförlitliga upplysningar föreligga därom att föreningen upphört med sin verksamhet och icke ämnar återupptaga densamma. Till stöd härför har jag anfört, att i dylika fall kungörelseförfarandet kunde slopas utan att olägenheter eller faror därav kunde följa. Sådan upplysning kunde, framhöll jag vidare, erhållas exempelvis genom förutvarande styrelseledamöter eller genom medlemmar i föreningen eller genom undersökning om föreningen under de senaste åren avlämnat uppgift för mantalsskrivning eller skattedeklaration. Den andra jämkningen innebär, att den i betänkandet upptagna föreskriften att länsstyrelsens förfrågan, huruvida föreningen äger bestånd, skall ske genom skrivelse till föreningen under dess senast anmälda postadress utbyttis mot den regeln att förfrågningen skall göras genom skrivelse till föreningen eller på annat lämpligt sätt.

Motsvarande jämkningar torde böra göras i patent- och registreringsverkets förslag.

Tillägget till aktiebolagslagen bör, såsom även patent- och registreringsverket framhållit, på en punkt innefatta avvikelser från motsvarande föreskrifter i föreningslagen. Enligt 126 § 1 mom. tredje stycket aktiebolagslagen skall årligen inom viss tid genom styrelsens eller verkställande direktörs försorg avskrift av balansräkningen, vinst- och förlusträkningen och förvaltningsberättelsen — i lagen betecknade såsom redovisningshandlingar — samt av revisionsberättelsen insändas till registreringsmyndigheten. Även i 154 § tredje stycket återfinnas bestämmelser om insändande i visst fall av redovisningshandlingar och revisionsberättelse. Ytterligare må framhållas, att 1910 års aktiebolagslag i 85 § innehöll föreskrift om avsändande av balansräkning, förvaltningsberättelse samt vinst- och förlusträkning till re-

gistreringsmyndigheten. Förutsättning för att bolag skall kunna avföras ur registret bör vara att handling av angiven art icke inkommit till registreringsmyndigheten under den föreslagna tioårsperioden. Det bör därför stadgas såsom förutsättning för att avförande ur registret skall få äga rum, att under perioden icke inkommit vare sig någon anmälan till registret eller någon redovisningshandling eller revisionsberättelse.»

Departementschefen har vidare uttalat, att kostnaderna för de kungörelser som föranleddes av de föreslagna bestämmelserna syntes böra åvila statsverket. Då det vore önskvärt att bestämmelserna vunne tillämpning snarast möjligt torde lagändringen böra träda i kraft den 1 juli 1951.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet, som i utlåtande nr 25 till innevarande riksdag tillstyrkt de i propositionen nr 34 med förslag till lag om ekonomiska föreningar i 74 och 92 §§ intagna föreskrifterna rörande avförande ur föreningsregistret av ekonomiska föreningar vilka upphört med sin verksamhet, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts nu ifrågakörande förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 35, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1951.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Ahlkvist, Olofsson, Cassel, Lindblom, Ivar Nilzon, Fritiof Karlsson och Georg Pettersson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Johansson i Norrfors, Landgren, Östlund, fru Gärde Widemar, herrar Ekström och Jacobsson i Sala.